

УДК 33.011:332.146.3(477)(045)

Т. М. Самсонова, викладач-методист

Слов'янський коледж Національного авіаційного
університету, м. Слов'янськ, Україна
sknau@ukr.net

ВИЗНАЧЕННЯ ТА ПРИНЦИПИ ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

Досліджено різні підходи до визначення підприємництва, принципи, роль підприємництва в сучасній економіці.

Ключові слова: підприємництво, підприємницька діяльність, прибуток, держава, ринок.

Т. Н. Самсонова, преподаватель-методист

Славянский колледж Национального авиационного
университета, г. Славянск, Украина
sknau@ukr.net

ОПРЕДЕЛЕНИЕ И ПРИНЦИПЫ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА В УКРАИНЕ

Исследованы различные подходы к определению предпринимательства, принципы, роль предпринимательства в современной экономике.

Ключевые слова: предпринимательство, предпринимательская деятельность, прибыль, государство, рынок.

Т. М. Samsonova, teacher-methodologist

Sloviiansk College of National Aviation University,
Sloviiansk, Ukraine
sknau@ukr.net

DEFINITION AND PRINCIPLES OF ENTREPRENEURSHIP IN UKRAINE

Different approaches to defining entrepreneurship, the principles and role of entrepreneurship in modern economy have been studied.

Keywords: enterprise, entrepreneurship, profit, state, market.

Актуальність теми дослідження. В умовах становлення і розвитку ринкових відносин в Україні велику значущість набувають проблеми, пов'язані з різними аспектами підприємництва.

Підприємництво посідає настільки важливе місце, що сучасне суспільство розглядається як рівнобічний трикутник, в основі якого є підприємництво, на вершині – уряд, а по боках – правова система і релігія [4].

Виклад основного матеріалу дослідження. Згідно із Законом України “Господарський кодекс України”, який набув чинності з 1 січня 2004 року, підприємництво розглядається як комерційна господарська діяльність. У Законі зазначено, що підприємництвом є така господарська діяльність, яка здійснюється для досягнення економічних і соціальних результатів з метою одержання прибутку. У ст. 42 підприємництво визначається як самостійна, ініціативна, систематична, на власний ризик, господарська діяльність, що здійснюється суб'єктами господарювання (підприємцями) з метою досягнення економічних і соціальних результатів та одержання прибутку [1, ст.42].

На відміну від визначення підприємницької діяльності, в Законі України “Про підприємництво”, де вказана спрямованість такої діяльності на виробництво продукції, виконання робіт, надання послуг та здійснення торгівлі з метою одержання прибутку, в Господарському кодексі України ця спрямованість більш узагальнена і позначена як

діяльність, яка здійснюється для досягнення економічних і соціальних результатів з метою одержання прибутку [2].

Господарський кодекс України є нормативною базою для здійснення підприємницької діяльності. Саме він регламентує ступінь свободи підприємницької діяльності, її основні принципи, організаційні форми підприємництва, права найму працівників і соціальні гарантії щодо використання їх праці, загальні гарантії для підприємців, державну підтримку підприємства, відповідальність суб'єктів підприємництва, діяльність іноземних підприємців в Україні, припинення підприємницької діяльності.

Розвиток підприємництва означає раціоналізацію економіки, підвищення конкурентоспроможності, звільнення від баласту не використовуваних або погано використовуваних ресурсів, найповнішу реалізацію основного потенціалу суспільства – людини.

Воно – невід'ємна частина бізнесу, ринкової економіки й розвивається тільки там, де утверджується вільне ринкове середовище й демократизація суспільства.

Підприємництво не можна ідеалізувати – це складна, важка праця, яка не кожному під силу, але, разом з тим, внесок підприємництва, у прогрес цивілізації, незаперечний.

Основна мета підприємницької активності – виробництво й пропозиція ринку такого товару, який би викликав зацікавленість та приносив підприємцю прибуток.

Підприємницький прибуток – це різниця між доходами та витратами, отримана внаслідок реалізації, прийнятого підприємцем рішення, щодо виробництва й постачання, на ринок, товару.

Виробництво, в Україні, здійснюється на основі таких принципів:

- 1) вільний вибір діяльності;
- 2) вільний найм працівників;
- 3) самостійне встановлення цін відповідно до законодавства;
- 4) самостійне формування програми діяльності й вибір постачальників та споживачів;
- 5) вільне розпорядження прибутком, який залишається після внесення платежів;
- 6) отримання та використання матеріально-технічних фінансів, трудових і природних ресурсів, використання яких не заборонено державою;
- 7) самостійне здійснення підприємництва юридичною особою зовнішньоекономічної діяльності [3, с.12].

Таким чином, підприємництво є зовнішньоекономічною категорією, елементом бізнесу, типом господарювання й способом життя.

В умовах становлення і розвитку ринкових відносин, в Україні, особливого значення набувають проблеми, пов'язані з функціонуванням основних учасників ринку і суб'єктів господарської діяльності.

В ході становлення і розвитку, ринкових форм господарювання, актуальною стає проблема підвищення ефективності використання матеріальних і трудових ресурсів і, відповідно, удосконалення організаційної діяльності, в сфері матеріального виробництва, надання послуг і виконання робіт.

Протягом всього періоду існування України, як самостійної держави, безперервно, ведуться дискусії щодо шляхів економічної перебудови в країні та заходів удосконалення механізмів функціонування соціально-економічного середовища. Висувається багато пропозицій, вченими, різних фахових напрямів, представниками певних наукових шкіл, ідеологами, політиками. Але провідне місце, серед них, займає проблема підприємництва як комплексу особливих функцій, спрямованих на забезпечення розвитку і вдосконалення

господарського механізму, постійне оновлення економіки господарюючих суб'єктів, створення інноваційного поля діяльності. Саме цей напрям соціально-економічного розвитку стає предметом дослідження не тільки науковців, а й тих, кого цікавить можливість практичного впровадження ідей, пов'язаних з різними аспектами підприємництва [3, с.18].

Підприємництво – це, перш за все, організація економічної діяльності, а потім вже одержання прибутку. Становлення і розвиток його є однією з основних проблем економічної політики в умовах переходу від адміністративно-командної до нормальної ринкової економіки.

В економічній літературі поняття “підприємництво” вживається в двох значеннях, а саме: по-перше, підприємництво розглядається як певний вид діяльності, а по-друге, підприємництвом позначається певна суспільна група, яка займається підприємницькою діяльністю.

В сучасних умовах підприємництво, в Європі, переживає розквіт. Збільшується кількість людей, які впевнені у своїх здібностях і можливостях щодо організації власного бізнесу, а підприємництво, саме по собі, стає засобом самореалізації.

Для відродження українського підприємництва одним із найважливіших питань є необхідність визначення змісту цього явища і розуміння того, хто може бути, на сьогодні, ідентифікований як підприємець. Повної ясності, в цьому питанні, немає і серед західних теоретиків бізнесу. Слід звернути увагу на те, що розбіжність у поглядах вітчизняних і зарубіжних вчених-економістів з приводу визначення поняття підприємництва та його характерних рис і особливостей має різні причини. Так, суперечливість поглядів українських вчених зумовлена, перш за все, недостатньою поінформованістю щодо тих процесів, які відбуваються у сфері підприємницької діяльності.

Розбіжність у визначенні змісту підприємництва і його носіїв починається там, де виникають проблеми, з одного боку, володіння, розпоряджання і користування власністю, а з іншого – управління нею.

Тож підсумовуючи різні підходи, до визначення підприємництва, слід зауважити наступне.

Підприємництво – це комплекс особливих функцій, які виконуються в економіці, спрямований на забезпечення розвитку і вдосконалення господарського механізму, постійне оновлення економіки господарюючих суб'єктів, створення інноваційного поля діяльності.

Все частіше, в економічній літературі, використовується такий термін, як “мале підприємництво”. Це є результатом того, що підприємництво активно впроваджується в сферу малого бізнесу. Тому автори намагаються, навіть, в назві узагальнити ці два поняття, використовуючи спільний прикметник для того, щоб підкреслити загальне походження цих двох понять або узагальнити їх напрям, засоби, форми організації.

Як свідчать отримані, українськими вченими, результати вивчення і зіставлення розвитку малого підприємництва, в Україні й інших східноєвропейських країнах, наша держава, набагато, відстає, в його розвитку, як у кількісних, так і якісних характеристиках.

Висновки. З метою забезпечення розвитку підприємництва, в Україні, держава регулює підприємницьку діяльність і підтримує розвиток бізнесу відповідно до законодавства.

Механізм регулювання підприємництва, з боку держави, – це система впливу держави на підприємницьку діяльність з метою спрямованості її на забезпечення перспективного розвитку національної економіки, в цілому, створюючи умови для розвитку самого підприємництва [4, с. 96].

Література

1. Господарський кодекс України (відомості Верховної Ради, 2003, №18, №19-20, №21-21, ст.42).
2. Закон України “Про підприємництво”
3. Донець Л.І., Романенко Н.Г. Основи підприємництва: Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 320 с.
4. Цигилик І.І., Паневник Т.М., Криховецька З.М. Основи підприємництва: Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 240 с.